

8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ **«ΚΑΤΕΛΑΒΟΜΕΝ ΤΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΝ»**

Προσωπογραφία του Ιωάννη Μεταξά είναι έργο του Γεωργίου Προκοπίου.

Ο Γεώργιος Προκοπίου 1876-1940. Ήταν ένας σημαντικός Έλληνας Μικρασιάτης, ζωγράφος και εξαιρετικός πορτραίστας, φωτογράφος και κινηματογραφιστής, κατεξοχήν πολεμικός ζωγράφος στους Βαλκανικούς Πολέμους και την Μικρασιατική Εκστρατεία. Κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο αν και βρισκόταν σε μεγάλη ηλικία, ζήτησε από τον Μεταξά, του οποίου είχε κάνει ήδη δύο πορτραίτα (γνωστά) ειδική άδεια, λόγω του ότι ήταν σε εμπόλεμη περιοχή που ήθελε να φτάσει και εκτός των ελληνικών συνόρων. Τέτοιο ήταν το πάθος του και ο ενθουσιασμός του για τις νίκες του Ελληνικού στρατού. Έφτασε στο Αργυρόκαστρο και ζωγραφίζοντας άφησε και την τελευταία του πνοή στο Τεπελένι στις 20 Δεκεμβρίου. Με την σημερινή ανάρτηση του έργου του τιμούμε το θάρρος του και την αγάπη του για την πατρίδα.

Ημερολόγιο Ιωάννη Μεταξά.

- 4 Δεκεμβρίου, Τετάρτη – 38η ημέρα
Κρύο, χιονόνερο.- Ξεκαθαρίζεται ζήτημα πυρομαχικών. Έχομε ακόμα δια τρείς μήνας. ίσως και πλέον. Λαμβάνω μέτρα δια περαιτέρω προμηθείας- ζήτημα Ερυθρού Σταυρού... ..
- 5 Δεκεμβρίου, Πέμπτη – 39η ημέρα
Συνεχείς νίκαι προχωρήσεως. Κατελήφθη Πρεμετή.-Βροχή. Κρύο.....
- 6 Δεκεμβρίου, Παρασκευή 40ή ημέρα
Ημέρα κοπιώδους.- Επήραμε τους Άγιους Σαράντα. - Αλλά με φοβίζει η προέλασις. Μεγάλη έκτασις και λίγα στρατεύματα. – Οι Ιταλοί φεύγουν....
- 7 Δεκεμβρίου, Σάββατον- 41 ημέρα
Είμαι αδιάθετος και κουρασμένος.- Παρητήθη ο Μπαντόλιο, αλλά υπερίσχυσε η αδιάλλακτος μερίς του φασισμού.
- 8 Δεκεμβρίου, Κυριακή-42 ημέρα
Κατελάβομεν στο Αργυρόκαστρον. Ενθουσιασμός.
Αρχιστράτηγον Παπάγον 8.12.1940 : Επί τη καταλήψει Αργυροκάστρου εκφράζω προς υμάς καθώς και τον υφ' υμάς Στρατόν και ιδίως τους καταλαβόντας το Αργυρόκαστρον τα θερμότερα συγχαρητήρια. Ελλάς πανηγυρίζει ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ, Πρόεδρος Κυβερνήσεως

Ένα τραγούδι της Ε.Ο.Ν.

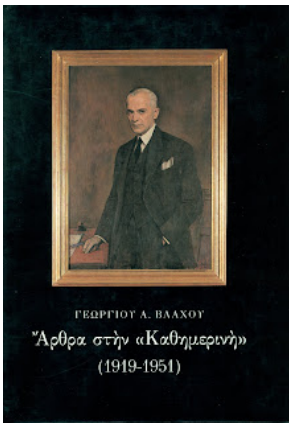
Χαίρε Μεγάλε Αρχηγέ
Ατίμητε Πρωθυπουργέ
Το έθνος σου σε καμαρώνει
Όπως κρατάς στα
χέρια σου του κράτους το τιμόνι
Και το κρατάς τόσο καλά
Και τόσο τιμημένα
Που άλλος δεν εκράτησε
Ποτέ πριν από Σένα
Χαίρε εσύ που έσυρες
Την δόλια την Ελλάδα
Μέσα από τα κατάβαθα
Του Αδου την κοιλάδα
Εσύ που την ανέστησες
Στην Δόξα, Εσύ
Την έστειλες.
Χαίρε μεγάλε Αρχηγέ
Ατίμητε Πρωθυπουργέ!

Αυτό το τραγούδι της Ε.Ο.Ν μου το έστειλε χτές το βράδυ συμπτωματικά η Άννα Μαρία Φωκά, κόρη του Βαγγέλη Φωκά, πρώτου ξαδέλφου του πατέρα μου Ευγενίου. Μου είπε ότι το έλεγε η μητέρα της Χρυσή Κατεβάτη όταν ήταν μέλος της Ε.Ο.Ν στην Κεφαλονιά. Θερμά την ευχαριστώ και το δημοσιεύω αυτή την ημέρα της νίκης του στρατού στο Αργυρόκαστρον!

Στις 8 Δεκεμβρίου η Καθημερινή στο κύριο άρθρο του Γεωργίου Βλάχου είχε τον τίτλο:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ, ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Η στήλη αυτή έχει απέναντι του κ. Ιωάννη Μεταξά παλαιάν οφειλήν. Όταν προ είκοσι δύο ετών ηκολούθει μίαν πολιτικήν, μίαν παράταξιν, και με τους κακούς της ενθουσιασμούς μίαν ατυχή εκστρατεία, συνήντησε εις τον δρόμον της η στήλη αυτή αντίπαλον και της πολιτικής και της παρατάξεώς και της εκστρατείας τον κ. Μεταξάν, τον πρώην αρχηγόν του Επιτελείου: «Η εκστρατεία έλεγεν ο κύριος Μεταξάς, θα αποτύχη. Η πολιτική σας, η στρατιωτική και η εξωτερική, είναι στραβή...» Στραβή;...Εκείνη την εποχήν επεκράτη το ρητόν: Πας ο μη μεθ' ημών, καθ' ημών».....Καθ ημών λοιπόν δεν εσυγχωρούντο εμπόδια και ο υπογεγραμμένος ωρθώθη πάνοπλος κατά του ξαφνικού ταραξίου. Και έγραψε: τι δεν έγραψεν!....

Τώρα η Α.Ε. (αυτού εξοχότης) ο κ. Ιωάννης Μεταξάς, Πρωθυπουργός της Ελλάδος, έφθασεν εις το ακρότατον σημείον της Δόξης του. Έγινε Γιάννης. Δεν είναι ούτε η αυτού Εξοχότης ούτε ο Πρωθυπουργός, ούτε ο Πρόεδρος. Εις το στρατιωτικόν νοσοκομείον όταν ο τραυματίας είχε γύρει εις το προσκέφαλόν του βαρύς, τον ηρώτησε η αδελφή νοσοκόμος τι θέλει, εκείνος απήντησε: - Θέλω τον Γιάννη...

Η στήλη αυτή ησθάνθη τώρα, τας ημέρας αυτάς της χαράς, την ανάγκη να φυλλομετρήση την ιστορίαν της – τους παλαιούς της λογαριασμούς- να ανατρέξει εις περασμένους καιρούς, να ενθυμηθή. Αλλά ησθάνθη προ παντός την ανάγκη να γράψει ότι φρονεί, ότι σκέπτεται δια τον άνθρωπον αυτόν ο οποίος, αφού επι δεκαέξ έτη ηγωνίσθη εναντίον ημών των Ελλήνων εις μάτην δια να χρησιμεύση εις την Ελλάδα, εις μεν τέσσερα έτη κατώρθωσε να την αναπλάση, εις δε μίαν ώραν την έσωσε. Γ.Α.Β. (Γεώργιος βλάχος).

Το πλήρες κείμενο «ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ» τόμος 4ος σελ. 754,755,756, ακολουθεί:

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ, ΑΠΟΛΟΓΙΑ

(«Καθημερινή», 8 Δεκεμβρίου 1940, κύριο άρθρο)

Ἡ στήλη αὐτὴ ἔχει ἀπέναντι τοῦ κ. Ἰωάννου Μεταξᾶ παλαιὰν ὀφειλὴν. Ὅταν πρὸ εἰκοσιδύο ἐτῶν ἠκολούθει μίαν πολιτικὴν, μίαν παράταξιν, καὶ μὲ τοὺς κακοὺς τῆς ἐνθουσιασμοῦ μίαν ἀτυχὴ ἐκστρατείαν, συνήντησε εἰς τὸν δρόμον τῆς ἡ στήλη αὐτὴ ἀντίπαλον καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς παρατάξεως καὶ τῆς ἐκστρατείας τὸν κ. Μεταξᾶν, τὸν πρῶτον ἀρχηγὸν τοῦ Ἐπιτελείου: «Ἡ ἐκστρατεία, ἔλεγεν ὁ κ. Μεταξᾶς, θὰ ἀποτύχη. Ἡ πολιτικὴ σας, ἡ στρατιωτικὴ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ, εἶναι στραδὴ...» Στραδὴ;... Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπεκράτει τὸ ρητόν: «Πᾶς ὁ μὴ μεθ' ἡμῶν, καθ' ἡμῶν». Καθ' ἡμῶν λοιπὸν δὲν ἐσυγχωροῦντο ἐμπόδια καὶ ὁ ὑπογεγραμμένος ὠρθώθη ἀνὸς κατὰ τοῦ ἐξαφνικοῦ ταραξίου. Καὶ ἔγραψε: — Τί θὲν ἔγραψεν!... Ἄν ὁ ἱστορικὸς ἀσχοληθῇ κάποτε μὲ τὰ ἔργα, τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς, θὰ καταπλαγῇ διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὀργῆς καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιθέτων. Ὁ Μεταξᾶς τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, ὁ Μεταξᾶς τοῦ Ἐπιτελείου, ὁ Μεταξᾶς ὁ ἐξόριστος εἶχαν λησμονηθῇ. Δὲν ἦτο πλέον Μεταξᾶς, ἦτο ἐμπόδιον. Ἐπειτα ἐπέρασεν ὁ καιρὸς, ἡ ἐκστρατεία ἀπέτυχε, ἐπάνω εἰς τὸ Γουδί σφαῖραι ἐλληνικαὶ ἔγραψαν τὴν τελευταίαν σελίδα τοῦ δράματος, ὁ ταραξίας ἐδικαιώθη· ἀλλὰ ἡ στήλη αὐτὴ δὲν ἤθελε νὰ ἔχη κανεὶς ἄλλος εἰκαίον πλὴν τῶν νεκρῶν. Καὶ ἔζησε μὲ αὐτοὺς, μὲ τὰς σκιάς, μὲ τοὺς κληρονόμους τῶν. Ρωμαντισμός;... Ἴσως. Ἄλλ' ὁ Μεταξᾶς δὲν παρουσιάζετο μόνον ἀπέναντί τῆς ὥς ὁ ἀντίπαλος τῆς χθесινῆς ἐποχῆς· παρουσιάζετο ὡς ἀντίπαλος διὰ τὸ μέλλον, ὡς ἀκάνθα, ὡς στάσις, ὡς ἀπειλή. Τί ἤθελε;... Κατὰ βάθος δὲν τὸ ἠγνόει κανεὶς. Κοινοβουλευτικὸς ἦτο, κόμμα διηθῆνε, Ἀρχηγὸς ἀνεγνωρίζετο, συνδυασμοὺς ἔχρει, ἀλλ' ὅλα αὐτὰ κατὰ τρόπον παράδοξον καὶ ἀήθη. Κομματάρχαι σπουδαῖοι, παράγοντες τῶν ἐπαρχιῶν ἐπήγαιναν εἰς τὸ σπῆτι του, ἐκτυποῦσαν τὸ κουδοῦνι μίαν, δύο φορές καὶ ὁ Μεταξᾶς τοὺς ἐβλεπε ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ δὲν τοὺς ἐδέχετο. Τί ἤθελε λοιπὸν; Ἦθελε νὰ εἶναι χωρὶς φίλους κοινοβουλευτικὸς Ἀρχηγός; Ἦθελε νὰ ἔχη χωρὶς βουλευτὰς τὴν πλειοψηφίαν; Οἱ ἐχθροὶ κάτω ἀπὸ τὸ ἄγαθὸν μαλακὸν του καπέλλο διέβλεπαν τὸ πηλίκιον, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἐλευθεροφρόνων εἶχε μείνει διὰ τοὺς πολλοὺς Στρατηγὸς καὶ ἡ στήλη αὐτὴ, ἡ ὁποία θὲν εἶχεν ἀκόμη διαγνώσει τὴν ἀσθένειαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπασχεν ἡ Ἑλλάς, τοῦ ἔλεγε: «Εἰσθε βουλευτὴς καὶ συνωμοτεῖτε κατὰ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ καθεστώτος. Αὐτὸ εἶναι πρᾶξις κακὴ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον κακὴ, εἶναι καὶ ἐπιζήμιος. Διότι ὁ κοινοβουλευτισμὸς εἶναι σύστημα, ἐνῶ ἡ Δικτατορία, τῆς ὁποίας σᾶς ὑποπτευόμεθα θιασώτην, εἶναι ἄνθρωπος. Καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν διαδόχους...»

Ἄλλ' ἡ ἱστορία ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν ἐγράφετο. Ἀναρχίαι, κινήματα, ἐριδες ἐσωτερικαί, ἀλλαγὰι καθεστώτων, φόνοι, ἀπόπειραι καὶ πάλιν ἀναρχίαι καὶ πάλιν κινήματα. Καὶ ὁ Μεταξᾶς διεφαίνετο ἄλλοτε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἄλλοτε εἰς τὸν βυθὸν τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐκείνης θαλάσσης, τὴν ὁποίαν εἶχον ἐπαναστατήσῃ οἱ ἄνεμοι, ὡς ναυαγός. Εἰς μίαν στιγμὴν ἐφάνη ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐπανιδῶμεν πλέον. Θῦμα τῆς μεγάλης θυέλλης τοῦ 1928, ἡ ὁποία ἐσάρωσε τὴν παράταξιν καὶ τοὺς συνεργάτας τῆς, ἀποτυχῶν καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ ἐπαρχίαν, ἀπογοητευμένος, κατάκοπος, ἀπεφάσισε νὰ ζῇ μακρὰν τοῦ Κράτους, ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς: «Θὰ ζήσω ὡς ἄνθρωπος», ἔγραψε εἰς τὸ σπῆτι του.

Καὶ ἐπιστρέψας ἐκλείσθη εἰς τὸ γραφεῖον του, προσεπάθησε νὰ τακτοποιήσῃ τὰ οἰκονομικά του, συνήντησε τὸ πλῆθος τῶν ζημιῶν εἰς τὰς ὁποίας τὸν εἶχε ἐκθέσει ἡ πολιτική, ἐκλείσε τοὺς φακέλους τῶν φίλων καὶ τὰ κατὰστικα τῶν συνδυασμῶν, ἐπέταξε τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων ἀπὸ τὸ παράθυρον, ἐδγῆκεν ἔξω καὶ — μόλις πρὸ δέκα ἐτῶν — ἐζήτησε ἐργασίαν. Καὶ εὐτυχῶς δὲν εὗρθηκε.

Εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1932 οἱ Κεφαλῆγνες τὸν ἔφεραν ἄκοντα εἰς τὰς κάλπας καὶ τὸν ἐξελέξαν βουλευτήν. Ἐστάθη — τὸ ἔλεγε πρὸ τινος εἰς κύκλον γνωρίμων — ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας πρὸ ἐκείνης τῆς ἐκλογῆς διὰ ν' ἀποφασίσῃ: Θὰ δεχθῇ ἢ δὲν θὰ δεχθῇ; Εἰς τὴν πολιτικὴν δὲν ἐπίστευε. Εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν δὲν ἐπίστευε. Εἰς τὴν χρησιμότητά του ἐντὸς τοῦ ἀποπνικτικοῦ καὶ ἐφθαρμένου συστήματος δὲν ἐπίστευε. Νὰ δεχθῇ; Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἡ ἀποδοχὴ ὅπως καὶ ἡ παραίτησις ἦτον εὐκολος. Καὶ ἐδέχθη.

Τότε πλέον τὴν στήλην αὐτήν, τῆς ὁποίας ἡ πείρα εἶχεν ἀντικαταστήσει τὴν πρώτην νεότητά, εἶχε καταλάβει ὁ ἀπελπισμός, ἡ ἀπόγνωσις. Εἶχε ζήσει. Ἐπάνω ἀπὸ τὸ δημοσιογραφικὸν θεωρεῖον εἶχεν ἀκούσει τὰς ἰσκόπους ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις, τὰς διανομὰς τῶν κολλύδων, τὰς κωλυσιεργίας, τὰς συμπλοκάς. Εἶχε παρακολουθήσει εἰς τοὺς διαδρόμους διαλεγομένους φιλικώτατα τοὺς ἐν τῇ αἰθούσῃ φανατικούς ἀντιπάλους, εἶχε μάθει κατὰ δάθος τὰ παρασκηνία, εἶχε συναντηθῇ συχνὰ καὶ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μὲ τὸν κοινοβουλευτικόν, μὲ τοὺς ἀνθρώπους του, μὲ τὸ σύστημα. Καὶ ἠσθάνθη ὅτι, ἂν ὅχι μὲ τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τὸ σύστημα τουλάχιστον, ἔπρεπε νὰ θιאלύσῃ τοὺς παλαιούς δεσμούς της. Ποία συνταγή; Ποία λύσις; Τί φάρμακον;... Ἐνα καὶ μόνον: Ἡ παλαιὰ ἐχθρά, ἡ Δικτατορία. Δικτατορία λοιπόν. Τὴν ἔφερε εἰς τὸ γραφεῖον της, τὴν ἔκαμε φίλην της, τὴν παρουσίασε, προσεπάθησε νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ. Ὅταν ἐγένετο μία Κυβέρνησις φιλική της, παρουσιάζετο πρώτη: Νὰ κλείσῃ τὴν Βουλὴν καὶ νὰ κάνετε Διευθυντήριον τρεῖς μαζί, ἢ ἕνας. Δικτατορίαν. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἐπιπτε, ἐζήτηι ἀπὸ τὴν διάδοχόν της Δικτατορίαν. Δὲν ἦτο σύστημα, δὲν εἶχε διάδοχον, ἦτο ἄνθρωπος, ἦτο κακὴ ἢ ψυχρὴ, ἀλλὰ φάρμακον ἄλλο δὲν ἦτο: — Θὰ πᾶμε στὴν κλινική. Θὰ ὑποστώμεν ἐγχείρησιν. Θὰ μᾶς κόψουν τὰς ἐλευθερίας μας, θὰ μᾶς δάλουν τὸ φέμωτρον μὲ τὴν κοκαίνην. Ἄλλ' ἀλλέως δὲν γίνεται. Ἀσθενὴς κανεὶς δὲν πηγαίνει εἰς τὴν Κλινικὴν μὲ ζητωκραυγὰς! Ἄς πᾶμε χωρίς. Ἄλλὰ ἄς πᾶμε...

Ἐκεῖ λοιπόν, εἰς τὴν κλινικὴν, συνηντήθη μὲ τὸν παλαιόν της ἀντίπαλον. Τὸν Ἰωάννην Μεταξᾶν. Ἡμέραν πρὸς ἡμέραν ἐστάθη κοντά του, τὸν εἶδε, τὸν ἤκουσε, τὸν παρηκολούθησε. Ἡμέραν πρὸς ἡμέραν ἔζησε τὸ φαρμακεῖον, τὸ ἐγχειρητήριον, τοὺς θαλάμους. Εἶδεν ἐκεῖ ἰαργὰ ἰαργὰ νὰ λείπουν τὰ φάρμακα, νὰ φεύγουν τὰ ἐργαλεῖα καὶ νὰ γεμίζουν αἱ αἰθούσαι νεότητα, πατρίδας, σημαίας. Εἶδε εἰς τοὺς διαδρόμους νὰ παρελαύνουν καὶ νὰ ἐκχύνωνται πρὸς τὴν πόλιν φάλαγγες νέων παιδιῶν, μὲ τὸ στέρνον εὐθύ, μὲ τὴν κεφαλὴν ὕψηλά, μὲ τὸ θῆμα γενναῖον. Εἶδε νὰ πορφυρώνῃ τὰς ἀχρώμους φλέδας τοῦ χθὲς πτωχοῦ μας ὀργανισμοῦ νέον αἷμα, νὰ ἀκούεται ταχὺς ὁ παλμός, ν' ἀνασυντάσσεται ἐν βίᾳ ἡ χώρα, νὰ σφύξῃ ἡ ζωὴ, νὰ φθάνουν εἰς τοὺς λιμένας μας πλοῖα κατὰφορτα μὲ πολεμικὸν ὕλικόν, ν' ἀκούεται ρυθμικὸν τὸ θῆμα τῶν γυμναζομένων εἰς τοὺς στρατώνας, νὰ πετοῦν εἰς τὸν οὐρανὸν χαλύβδινοι ἀετοί, νὰ πνέῃ παντοῦ ὁ νέος ἀνεμος ὁ ὁποῖος ἀνοίγε τὰ παράθυρα, ἐγκρέμαζε τὰς εἰσόδους, ἀφήρει τὴν στέγην... — Δὲν εἶναι πιά κλινική;... Ὁχι. Δὲν ἦτο πιά κλινική. Ἦτο παντοῦ μία, ἐλευθέρα, ὑγιής, ἡνωμένη, ἰσχυρά, ζωντανή, ἡ Ἑλλάς.

(Καὶ ἔφθασε τότε ἡ μεγάλη στιγμή. Εἰκοσιοντὼ Ὀκτωβρίου, Δευτέρα, τρεῖς τὸ πρωτ. Ὁ Μεταξᾶς, μόνος, κοιμᾶται. Τὸ τηλέφωνον. Μία ὁμιλία. Ὁ Γκράτσι. Γύρω του δὲν

ἔχει κανένα. Δὲν ἔχει κὰν τὸ γραφεῖον του, δὲν ἔχει ἓνα κλητῆρα. Κανένα. Ἡ ὑπηρεσία, ὅπως ὅλη ἡ Ἑλλάς τὴν ὥραν ἐκείνην, κοιμᾶται. Πρὸς στιγμήν, ὡς κρατήσωμεν τὴν ἀναπνοὴν μας, διότι ἐδῶ πλησιάζομεν τὸν μεγαλύτερον σταθμὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Ἡ Ἱταλικὴ Αὐτοκρατορία, μὲ τὰ σαρανταοκτὼ τῆς ἑκατομμύρια, μὲ τὸν πλοῦτον τῆς, μὲ τοὺς στρατοὺς τῆς, μὲ τὰ ἀεροπλάνα τῆς, μὲ τὰ ἄρματα τῆς, ἐξύπνησε αἰφνιδιαστικῶς ἓναν ἄνθρωπον καὶ τοῦ ἐζήτησεν ἐντὸς τριῶν ὥρων τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς — τίς ἐξ ἡμῶν, μὴ γνωρίζων ἀκόμη ἂν ζῇ πραγματικότητα ἢ ἐφιάλτην, δὲν θὰ ἐδίσταζε, δὲν θὰ ἐζήτηι ὀλίγων ὥρων προθεσμίαν, ὅθεν θὰ προσεπάθει ν' ἀποφύγῃ τὸ γεγονός; — Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶπεν Ὅχι. Ἀμέσως, ἄνευ ἐνδοιασμοῦ. Δὲν εἶπεν ὅχι ἀπλῶς. Ἐντὸς λεπτοῦ, ὅπως ἐξύπνησεν αὐτὸς, ἐντὸς λεπτοῦ, ἐξύπνησε τὴν Ἑλλάδα. Διαταγαί, σχέδια, τηλεφωνήματα, γενικὴ ἐπιστράτευσις, κήρυξις Στρατιωτικοῦ Νόμου, ἐπιτάξεις, προκηρύξεις, ἀγγέλματα ἔγιναν πρὶν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος καί, ὅταν ἀνέτειλε, ἤδη ἐμάχετο ἡ Ἑλλάς.

Ἐζήσαμεν ἔκτοτε ὥρας ἀνησυχιῶν, ἀγωνίας, ἐνθουσιασμοῦ καὶ χαρᾶς. Εἶδομεν τὴν Δόξαν ἀσθμαίνουσαν νὰ παρακολουθῇ τὰ στρατεύματά μας. ἤκούσαμεν τοὺς ἀνέμους νὰ μεταφέρουν τὸ ὄνομά μας εἰς ὅλους τοὺς κόσμους καὶ νὰ διαλαλοῦν, γῆ, θάλασσα, ὡς καὶ τὰ ἄστρα, τὴν νίκην μας. Ἐφέραμεν ἕως ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας τὰ ὅπλα τῶν εἰσβολέων καὶ ἐσύραμεν ὡς ἐδῶ ἀόπλους τοὺς εἰσβολεῖς. Πρὸς στιγμήν μᾶς ἐφάνη ὅτι ἡ Πλάσις ὀλόκληρος μὲ τοὺς ἡλίους τῆς, μὲ τοὺς κόσμους τῆς, ἐστάθη ὅλη διὰ νὰ προσέξῃ τὴν μικροσκοπικὴν αὐτὴν γωνίαν τῆς γῆς, ἢ ὅποια καὶ πάλιν ἐμεγαλουργεῖ. Καὶ ἐζήσαμεν εὐτυχεῖς. Τόσον εὐτυχεῖς ὅσον ποτέ. Τόσον εὐτυχεῖς ὥστε τὸ τί θὰ γίνῃ αὐριοῦ δὲν ἐνδιαφέρει. Ἐχομεν κεφάλαια διὰ τὴν Ἱστορίαν τὰς Νίκας μας, κεφάλαιον γιὰ τὰ παιδιὰ μας τὸ Ὅ χ ι.

Τώρα ἡ Α. Ε. ὁ κ. Ἰωάννης Μεταξᾶς, Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐφθασεν εἰς τὸ ἀκρότατον σημεῖον τῆς Δόξης του. Ἐγίνε Γιάννης. Δὲν εἶναι οὔτε ἡ αὐτοῦ Ἐξοχότης, οὔτε ὁ Πρωθυπουργός, οὔτε ὁ Πρόεδρος. Εἰς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, ὅταν ὁ τραυματίας εἶχε γείρει εἰς τὸ προσκέφαλόν του βαρὺς, τὸν ἠρώτησε ἡ ἀδελφὴ νοσοκόμος τί θέλει, ἐκεῖνος ἀπήντησε:

— Θέλω τὸν Γιάννη...

Ὅπως αἱ μελωδίαι διὰ νὰ ζήσουν πρέπει νὰ κατεβοῦν εἰς τοὺς δρόμους, οὕτω καὶ τῶν δημοσίων ἀνδρῶν τὰ ὀνόματα θὰ ζητήσουν εἰς τοὺς δρόμους, μεταξὺ τοῦ λαοῦ, τὴν ἀθανασίαν. Ὁ κ. Μεταξᾶς ἔχει ἀπέναντι τῆς ἀθανασίας κερδῆσαι τὴν μάχην του: εἶπε τὸ ὅχι, ἔγινε Γιάννης... — τί τοῦ μένει; Νὰ γίνῃ καὶ ἄγαλμα. Θὰ γίνῃ λοιπόν. Ἀλλ' ὅχι ὅπως ἠυχθήμεν ἄλλοτε, ἀπὸ μάρμαρον τοῦ Πεντελικοῦ. Θὰ γίνῃ ἀπὸ τὸν ὀρείχαλκον ποῦ θ' ἀποδώσουν ταπεινωμένα, αἰχμάλωτα, τὰ ἐχθρικά πυροβόλα, αὐτὰ ποῦ τὸν ἐξύπνησαν εἰς τὰς τρεῖς τὸ πρωτ...

Ἡ στήλη αὐτὴ ἠσθάνθη τώρα, τὰς ἡμέρας αὐτὰς τῆς χαρᾶς, τὴν ἀνάγκην νὰ φυλλομετρήσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς — τοὺς παλαιούς τῆς λογαριασμούς — νὰ ἀνατρέξῃ εἰς περασμένους καιροὺς, νὰ ἐνθυμηθῇ. Ἀλλὰ ἠσθάνθη πρὸ παντὸς τὴν ἀνάγκην νὰ γράψῃ ὅ,τι φρονεῖ, ὅ,τι σκέπτεται διὰ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ὁ ὅποῖος, ἀφοῦ ἐπὶ θεκαεῖς ἔτη ἠγωνίσθη ἐναντίον ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων εἰς μάτην διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς μὲν πέσασα ἔτη κατῴρθωσε νὰ τὴν ἀναπλάσῃ, εἰς δὲ μίαν ὥραν τὴν ἔσωσε.